

2. herijking subsidieactiviteiten ter ondersteuning van sekswerkers, met ingang van subsidiejaar 2027;
3. inrichtingsplan pilot toezicht en handhaving prostitutie (2026-2028), waarbij een regionaal toezicht- en handhavingsteam voor het gemeentelijke toezicht op de prostitutiebranche wordt vormgegeven.

De bovengenoemde onderdelen vormen één geheel en zijn inhoudelijk afgestemd op elkaar. Daarnaast zijn de stukken inhoudelijk afgestemd op landelijke ontwikkelingen en het Fries mensenhandelbeleid, en daarmee ook het lokale uitvoeringsplan mensenhandel van de gemeente Heerenveen.

Gebruik van terminologie: sekswerk en prostitutie

In het beleidskader sekswerk worden de woorden prostitutie en sekswerk door elkaar gebruikt. Heldere terminologie is belangrijk om goed te kunnen bepalen waar beleid zich op moet richten. De term sekswerk erkent en ondersteunt alle personen die actief zijn in de branche zonder het werk te stigmatiseren. Daarnaast is sekswerk een breder begrip dan prostitutie. Waar prostitutie verwijst naar seks met een ander tegen betaling, hoeft dat bij sekswerk niet het geval te zijn. Denk bijvoorbeeld aan sekswerkers die via de webcam services aanbieden. Prostitutie wordt dus als onderdeel van het bredere begrip sekswerk gezien.

Urgentie

De Handreiking Beleidskader Sekswerk biedt een uitgebreider en juridisch onderbouwd kader dan de Algemene Plaatselijke Verordening van Heerenveen. Hoewel Heerenveen grotendeels het model van de Vereniging van de Nederlandse Gemeenten volgt, ontbreekt op sommige punten de diepgang en nuance die in de handreiking wordt aanbevolen, zoals bij toezicht, Bibob, thuiswerkers en het bedrijfsplan. Op het moment dat de gemeente Heerenveen zal deelnemen aan de pilot Toezicht en Handhaving Prostitutie, zal de lokale APV gericht op prostitutie worden gewijzigd. Indien de instemming voor deelname plaatsvindt, ontvangt de gemeenteraad hiervoor in 2026 een voorstel.

Door het beleid te harmoniseren en te uniformeren binnen Fryslân, wordt een eenduidige positie van sekswerkers bevorderd, mensenhandel beter bestreden en het waterbedeffect van het criminogene deel van de branche beperkt. De handreiking is tot stand gekomen in samenwerking met drie gemeenten, het RIEC Noord-Nederland, politie (Team Mensenhandel en Migratie), het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), en sluit aan bij landelijke ontwikkelingen zoals de Landelijke leidraad professionaliseren toezicht seksbranche.

Herijking van de subsidieactiviteiten en steunpunt Xenia

De herijking biedt een duidelijke visie en richting voor de ondersteuning aan sekswerkers in Fryslân. Uit recente ontwikkelingen blijkt dat het zicht op sekswerkers afneemt, mede door de groei van niet-vergund en digitaal sekswerk. De herijking stimuleert een outreachende en integrale benadering, waardoor sekswerkers beter bereikt worden en passende ondersteuning ontvangen, ongeacht hun werklocatie of verblijfstatus.

Door middel van de herijking van de subsidieactiviteiten ontstaat een toekomstbestendig kader dat richting geeft aan de uitvoering, het behalen van gestelde doelen en de samenwerking met de betrokken partners. Dit bevordert kwaliteit, continuïteit en efficiëntie. Steunpunt Xenia blijft het centrale, laagdrempelige aanspreekpunt voor sekswerkers in Fryslân. De herijking borgt het voortbestaan en de structurele regionale financiering van Xenia, zodat de voorziening duurzaam kan blijven functioneren en toegankelijk blijft voor alle sekswerkers in de provincie. De herijking wordt uitgevoerd binnen het bestaande subsidieplafond en leidt niet tot extra financiële lasten. Alleen de

huisvestingskosten van steunpunt Xenia (€ 19.500 per jaar) worden vanaf 2027 evenredig verdeeld over de Friese gemeenten via de Decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang (DUVO). De uitvoering wordt jaarlijks gemonitord en in 2032 geëvalueerd, zodat tijdig kan worden bijgestuurd.

De herijking is in samenwerking met een ambtelijke projectgroep (vier gemeenten, Wet Maatschappelijke Ondersteuning) tot stand gekomen. Daarbij is input opgehaald bij de politie (Team Mensenhandel en Prostitutie), Fier, het Leger des Heils en de GGD. Daarnaast is een behoefteonderzoek onder sekswerkers uitgevoerd. De input hieruit is verwerkt in de herijking en de resultaten van dit behoefteonderzoek zijn uitgewerkt in de bijlage hiervan. Tot slot is gekeken naar best practices elders in het land.

Deelname aan de provinciale pilot toezicht en handhaving prostitutie

In heel Fryslân is er onvoldoende zicht op de aard en omvang van prostitutie. Daarnaast beschikt de gemeente Heerenveen momenteel niet over een actueel prostitutiebeleid. Het bestaande beleid dateert uit 2000 en sluit onvoldoende aan op de APV-wijzigingen van 2015. Hierdoor ontstaat juridische onduidelijkheid en beperkte handhaafbaarheid.

Op dit moment zijn er geen vergunde sekswerkers actief in Heerenveen en zijn de twee panden aan de Munnikstraat sinds 2019 gesloten. Uit het evaluatierapport mensenhandel 2024 blijkt echter dat er in Heerenveen een hoog aantal seksadvertenties zijn aangetroffen, waarin duidelijke signalen van mensenhandel zichtbaar waren. We werken actief aan het tegengaan van ondermijning. Toezicht vindt nu alleen plaats op basis van meldingen, calamiteiten of handhavingsverzoeken waardoor een proactieve aanpak ontbreekt. Door deelname aan de pilot doet de gemeente Heerenveen waardevolle (inter)gemeentelijke ervaring op met toezicht en handhaving binnen de prostitutiebranche. Deze praktijkervaring is essentieel om grip te krijgen op de onvergunde prostitutiesector, misstanden eerder te signaleren en sekswerkers in kwetsbare situaties actief toe te leiden naar hulp en ondersteuning. De pilot levert daarmee concrete bouwstenen voor de ontwikkeling van actueel, effectief en lokaal passend prostitutiebeleid.

Wanneer de gemeente niet deelneemt, blijven beleidsmatige en uitvoeringsgerichte blinde vlekken bestaan. Het risico op mensenhandel, uitbuiting en onvergunde prostitutie wordt hierdoor onvoldoende onderkend en aangepakt.

Bestuurlijke voorbeeldrol

Wethouder Sytsma sluit namens de gemeente Heerenveen als portefeuillehouder aan bij het Portefeuillehouders Overleg Sociaal Domein Fryslân Wet Maatschappelijke Ondersteuning (PO SDF WMO). Daarnaast vervullen Burgemeester Fokkens-Kelder en Wethouder Rozema namens Fryslân de rol van bestuurlijk kartrekker op het thema mensenhandel voor 3Noord. Deelname aan de pilot onderstreept de geloofwaardigheid van deze rol. Actieve participatie toont bestuurlijke verantwoordelijkheid en bereidheid tot concrete actie ter bestrijding van misstanden binnen de prostitutiesector.

Financiële middelen

De kosten voor deelname aan de regionale pilot 'Toezicht en Handhaving Prostitutie' zijn afhankelijk van het aantal deelnemende Friese gemeenten. Indien vijf gemeenten deelnemen, bedraagt de jaarlijkse bijdrage voor Heerenveen €20.500. Bij deelname van tien gemeenten daalt dit bedrag naar €12.700 per jaar. Deze kosten worden incidenteel gedekt uit bestaande budgetten binnen de domeinen Mens & Maatschappij en Veiligheid.

Structurele meerwaarde en positionering

Door het actualiseren van het gemeentelijk beleid inzake sekswerk wordt zowel de lokale- als regionale samenwerking op het gebied van zorg en toezicht verstrekt. Tevens onderstreept Heerenveen met deelname aan de pilot haar actieve inzet bij de opsporing van misstanden in de prostitutiebranche. Hiermee tonen wij betrokkenheid bij mensenrechten, sociale veiligheid en de bescherming van kwetsbare groepen. Dit draagt bij aan het imago van Heerenveen als een verantwoordelijke en sociaal rechtvaardige gemeente.

Bel gerust als u vragen heeft

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Heeft u vragen naar aanleiding van deze brief? Neem dan contact op met Séfanja van Bruggen door te bellen naar 14 0513.

burgemeester en wethouders van Heerenveen.

De gemeentesecretaris,

De burgemeester,

G.W. Huisman

M.A. Fokkens-Kelder

Bijlagen:

1. Handreiking beleidskader sekswerk
2. Herijking subsidieactiviteiten
3. Inrichtingsplan pilot regionaal gemeentelijk toezicht
4. Evaluatierapport 2024 aanpak mensenhandel gemeente Heerenveen (2024-2026)